

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 55

Maribor, petek 7. marca 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejetan v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Novi atentati ob bolgarski meji

BOMBA V KRIVI PALANKI, PEKLENSKI STROJ V KRIVI REKI. — PRIJATELJSKI KORAK NAŠE VLADE V SOFIJI.

BEOGRAD, 7. marca. Snoči sta dva neznanca vrgla pred kavarno Angelja Domazetovića v Krivi Palanki bombo, ki pa k sreči ni napravila škode. Slučajno v bližini nahajajoči se občinski redar je pričel atentatorja takoj zasledovati, a ta dva sta oddala nanj več strel in ga lažje ranila. Takoj nato je bila odposlana orožniška patrulja za njima. Atentatorja sta zbežala proti Krivi Reki in odtam proti bolgarski meji.

Danes, ob 2. zjutraj, je eksplodiral na poti proti Krivi Reki peklenjski stroj, ki pa istotako ni napravil nobene škode. Domneva se, da sta ga položila tamkaj oba atentatorja, ali pa njuni tovariši.

SOFIJA, 7. marca. Naš poslanik Ljuba Nešić je včeraj posetil zunanega ministra Burova in mu imenom svoje vlade predlagal, da naj zadnji atentat v Pirotu preišče mešana jugoslovansko-bolgarska komisija, kakor je predvidena v sofijskem dogovoru, čeprav Piroto ne spada v dogovorjeni obmejni pas. Bolgarska vlada je takoj privolila v jugoslovanski predlog. Miroljubno stališče jugoslovanske vlade je napravilo v Sofiji najboljši vtis. Sploh prihajajo tudi na Bolgarskem vedno bolj do spoznanja, da je potrebno z Jugoslavijo prijateljsko sosedstveno razmerje.

Masaryk — star prijatelj Jugoslovanov

Danes je velik praznik ne samo za ves češkoslovaški narod, ampak tudi za vse druge Slované, zlasti pa za nas Jugoslovane. Masaryk, ki obhaja danes osem desetletnico svojega rojstva, je že od nekdaj posvečal posebno pažnjo zlasti tudi nam Jugoslovanom, je bil z nami vedno v pristranih odnosih, zato se moramo danes še nekoliko obširneje ustaviti pri tem odlomku njegovega življenjskega delokroga.

Ko je bil Masaryk poslanec v avstrijskem parlamentu, je v zbornici in v delegacijah vedno z veliko pozornostjo sledil vsem jugoslovenskim vprašanjem. Odlično je poznal razmere v Bosni in Hercegovini in je ponovno v parlamentarnih debatah avstrijski režim v teh anektiranih deželah ostro bičal. Z mnogimi jugoslovenskimi politiki ga je vezalo osebno prijateljstvo. V Pragi, kjer je bil Masaryk profesor na Karlovi univerzi, se je leto za letom zbiralo vedno več jugoslovenske omladine, cela generacija naših odličnih mož javnega življenja je izšla iz njegove šole in skuša v življenju izvajati njegove etične ideale v svoji domovini. Kdor je bil učenec Masarykov, je bil že obenem borec za ozdravljenje družabnih razmer, borec za napredek, za pravico, in že to samo je pomenilo negativno stališče proti Avstriji, borbo za osvobodjenje in ujedinjenje.

L. 1909 je pričel v Zagrebu zloglasni veleizdajski proces proti 53 avstrijskim Srbom, ki ga je insceniral Avstrija, da bi našla oporo za prodor na Balkan in zavojevanje Srbije ter eventualno še drugih balkanskih dežel. Že aneksija Bosne in Hercegovine l. 1908 je skoro izzvala svetovno vojno. Konrad von Hötzendorf, šef generalnega štaba, je že takrat izjavil, da treba »onim tam doli pokazati, kdo je gospodar«.

Masaryku, ki se je trajno bavil z jugoslovenskim problemom, je vse to bilo znano. Šel je v Zagreb in pristvoval procesu. Na podlagi tam zbranega materiala je dokazal avstrijskim krogom, da je bilo v Zagrebu po nedolžnem zaprtih 53 ljudi na podlagi prijavi konfidentov Gorgia Nastića, in meseca maja 1909 je Masaryk v avstrijskem parlamentu iznesel pred vso svetovno javnost, da je bil zagrebški proces insceniran na podlagi potvorenih dokumentov.

Avstrijska kampanja za uničenje Srbije je šla naprej. Zloglasni profesor Fricjung je v »Neue Freie Presse« objavil članek, v katerem je obtožil mnoge Srbe iz kraljevine, da pripravljajo razpad Avstro-Ogrske. V tozadevnem procesu na Dunaju je nastopil Masaryk in dokazal, da so Fricjungovi dokumenti falzifikati, izvršeni od beograjskega avstrijskega poslanika Forgacha s pomočjo srbskega agenta Vasića. Dalje je Masaryk dokazal, da je bil članek objavljen baš na oni dan, ko bi se imela izvršiti prekinitve diplomatskih zvez s Srbijo, česar pa Avstrija v zadnjem momentu ni storila, ker je njena namera v Berlinu in Petrogradu naletela na od-

Jugoslovanska deputacija pri Masaryku

PRAGA, 7. marca. Predsednik Masaryk je sprejel včeraj v svečani avdienci jugoslovansko deputacijo, obstoječo iz ministra za pravosodje dr. Sršića in generala Savića v spremstvu poslanika dr. Angelinovića. Pri tej priliki je dr. Sršić izročil predsedniku Masaryku lastnoročno pismo kralja Aleksandra in mu čestital k 80. letnici. Naša delegacija je izročila jubilarantu pri tej priliki darove kralja Aleksandra, bronasto poprsje Moješa, najnovejše delo kiparja Ivana Meštrovića, visoko 130 cm, ter svilen preprogo z bosansko ornamentiko. Popoldne je naša delegacija prisostvovala veliki reviji praške garnizije na Hradčanih.

por. Masaryk se je v tem procesu prostovoljno prijavil kot prič in njegove izpovedi so bile za monarhijo tako porazne, da je že drugi dan bil proces naravnost na cesarjev ukaz ustavljen.

V zvezi s tem se je v Beogradu vršil tretji proces, dec. 1910, proti provokatorju Vasiću, radi sodelovanja s Forgachem pri potvorbah dokumentov. Proces je bil tajen in Vasić obsojen na ječo. Masaryk je vedel za vse podrobnosti procesa, tudi to, da je Forgach izjavil, da ga je k potvorbah dokumentov nagovoril sam avstrijski zunanji minister Aehrenthal.

Proti Aehrenthalu je na podlagi vseh teh činjenic Masaryk v avstrijskih delegacijah v velikem protiaustrijskem govoru 8. nov. 1910 dvignil težke obtožbe in potem ponovno početkom leta 1911. Vsa Evropa je z zanimanjem poslušala govore, Aehrenthal je bil prisiljen podati demisijo. Sledil mu je Berchtold. Toda Masaryk je že izgubil vero v Avstrijo, vedno jasneje mu je stala pred očmi neizbežnost svetovnega konflikta in s tem zvezi neizbežnost revolucije slovanskih narodov proti Avstro-Ogrski. Vkljub temu pa je skušal ponovno, doseči spravo med Dunajem in Beogradom, toda Dunaj je vedno odklanjal. Po zmagoviti vojni proti Turčiji je Beograd ponovil poskus za opmirjenje z Dunajem, in Masaryk ter dr. Kramář sta utirala pot. Pašić je pooblastil Masaryka, da iznese pred avstrijsko vladno dalekosežne predloge Srbije za pomirjenje, v katerih je

Tardieujev prvi poraz

PARIZ, 7. marca. Tardieu je doživel snoči v zbornici svoj prvi poraz, ki pa ne bo imel političnih posledic, ker za odklonjeni predlog vlada ni stavila vprašanje zaupnice. V razpravi je bila predloga o znižanju davkov v okviru proračunske razprave. Zastopniki opozicije, posebno socialisti, so zahtevali gotove izpremembe, ki pa jih je vlada odklonila. Pri glasovanju je ostala vlada z 262 proti 303 glasovom v manjšini. Glasovanje je tudi pokazalo, da se Tardieu v zbornici ne more opirati na kako zanesljivo večino in je popolnoma odvisen od trenutnega razpoloženja posameznih poslancev.

Socialistično časopisje komentira rezultat glasovanja kot važen moment, ki dokazuje, da živi Tardieu več ali manj od dobre volje socialistov.

ponujala Srbija koncesije za železnice, ceste in mostove na vsem srbskem ozemlju ter večje ugodnosti v novi trgovinski pogodbi. Pašić sam je bil pripravljen iti na Dunaj, ako bi to zahteval preščiž Avstrije, kar pač najbolj dokazuje iskreno voljo Srbije za mir z Avstrijo. Masaryk je predloge iznesel avstrijskemu ministru za zunanje zadeve Berchtoldu, ta pa je Masaryka hladno odbil, in v družbi se je pozneje zaničljivo izrazil, da avstrijsko ministristvo zunanjih zadev ni za to tu, da bi dobavljalo ubogim profesorjem provizije. Takrat je Masarykova odločitev postala trdna: Avstrija naj propade, in ostaneta naj Češkoslovaška in Jugoslavija.

Tik pred izbruhom vojne je še delal s polno paro na pomirjenju Srbije in Bolgarije. Spomladi 1914 je imel zadevne konference v Pragi, kjer je bil narejen načrt. Toda do izvedbe žal ni več prišlo, ker je med tem 28. jul. 1914 padla kocka.

O Masarykovem delu za jugoslovenske interese med vojno smo pa že na kratko poročali. Gornji — tudi kratki — podatki pa jasno kažejo velik interes Masaryka za naše jugoslovenske probleme in veliko njegovo aktivno poseganje v njih reševanje. Ni dvoma, da bi brez tega njegovega sodelovanja marsikaj bilo končalo za naš Jugoslovane slabše. Zato imamo tem več vzroka, da se danes ponovno pridružujemo njegovim stilstem!

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Petek, 7. marca. Zaprto.

Sobota, 8. marca ob 20. uri »Krog s kredo« Delavska predstava.

Nedelja, 9. marca ob 15. uri »Naš gospod župnik«. — Ob 20. uri »Takrat v starih časih«. Kuponi.

Proslava 25 letnice umetniškega delovanja Josipa Daneša. Gradnja

se je vršila sinoči v našem gledališču s vprizoritvijo igre »Naš gospod župnik«. Pred začetkom se je zbral na odru, okrašenem s cvetjem ves zbor. Na presrečne častitke upravnika dr. Brenčiča, režiserja J. Koviča in zastopnika zbora se je jubilat, ki ga je občinstvo v popolnoma zasedeni hiši ponovnokrat viharo pozdravilo, zahvalil v zanj značilnih, simpatičnih besedah. Od teh besed naj bo zabeležena obljuba, da bo ostal zvest naši odrski umetnosti in delal po vseh močeh dalje za njo v Mariboru, ki mu je postal drugo rodno mesto.

Nato je bila predstava. Takih predstav bi radi češče videli. Ko da so vsi dobri duhovi hoteli dvigniti igro, G. Daneš predvsem je v župniku pokazal to, kar se tako redko vidi: vso visoko tehniko igre stare šole, a sočno, polno vsebine in sile. V tej težki ulogi je bila prilika, pokazati mojstra. Abbé Pellegrin je pri nas neznan tip, duhovnik, ki je služil kot frontnik; dalje govori v originalu francosko vojaško govorico, naš jezik pa sploh nima takega besedišča. (V tem oziru je častitati tudi prevajalcu prof. V. Kralju, ki je premagal skoro nepremostljive ovire.) Tako je moral tedaj Daneš ustvarjati iz sebe, ne da bi našel opore v tipiki in govorici. A ustvaril je: originalnega, robatega, srčno dobrega, otroškega, plemenitega človeka, ki oddaja vedno nove, lepe žarke od svoje duševnosti v skladu z zunanjo, prefinjeno igro. Župnik stoji glede na uspeh v ravni vrsti s Švejkom in Hlestakovim, ki sta dvignila Daneša za ljubljena naše publike.

Kraljeva in Skrbinšek sta se pokazala v svoji dobri formi. Prvi pač nadvse uspejo značajni deket, kot je Genevieve; opozoriti je treba na njeno bogato tiho igro. Skrbinšek je bil izrazit zastopnik jeunesse dorée, dober, lakomiselni, moderen. Prav presenetila je Starčeva. Njena gospa Consinetova je bila morda spočetka malo preveč afektirana in bi naj bila omilila pretirani komediantski nastop z grofom, a pozneje je igrala z elanom, ki ga kar nismo vajeni pri nji. Histerični napad je bil podan izvrstno in vse do konca je izdelala Consinetovo dosledno, živo in rešnično. Osobje v baru je bilo prav dobro, družba pri Consinutu malo prenerodna, kardinalu je manjkalo dostojanstvo, vikarju in Valeriji življenja. Kovičev Consinet je bil veren dobičkar, malce nadut, okoren in neškodljiv, Zakrajškova tipična terciarka. Sploh so vsi sodelavci ustvarjali tudi v manjših ulogah okolje, ki je potrebno za to igro. V tem je uspel režiser J. Kovič, ki je imel postaviti tako različne družbe: po božno, barsko, politično, duhovniško, a v raznolikem oblikovanju teh skupin popolnoma uspel in pokazal igro urejeno, plastično in zaključeno.

Taka predstava spet povrne človeku optimizem, ki je bil hudo v nevarnosti po čudnem mrtvili v tej sezoni. S to vnuemo, ljubezni in z naporom vseh teh sil bodo mogli rasti tudi umetniški uspehi.

M. Šnuderl.

Uničevanje slovenske kulture v Italiji

POD KAZNIJO PREPOVEDANO KULTURNO IN PROSVETNO DELO. — VZGAJANJE ANALFABETOV. ZATIRANJE SLOVENSKEGA JEZIKA.

Kakor je ugonabljanje slovenskega gospodarstva na Primorskem naravnost strašno, tako je uničevanje slovanske kulture brez primere v vsej zgodovini in v vsej sedanosti. Delo Turkov na Balkanu je bilo malenkostno napram nepopisnemu barbarstvu kulturne Italije, ki ga vrši v kulturnem oziru nad Slovenci, ki so stali pred okupacijo in aneksijo na izredno visoki stopnji splošne omike. — Med našimi ljudmi na Goriškem, Tržaškem in Notranjskem skoraj ni bilo analfabetov, glede pismenosti so se te pokrajine mogle vzporejati z najboljšimi kulturnimi deželami zapadne Evrope. Razumljivo je tedaj, da je bilo tam slovensko časopisje neverjetno razvito, skoraj ni bilo hiše v najbolj zanikarni vasi, ki ne bi bila naročena vsaj na en dnevnik ali tednik. Prav tako pa so se izredno mnogo kupovale tudi knjige. Za prosveto in nadaljno izobrazbo najširših plasti so pa skrbela tudi številna prosvetna društva in toliko diletantskih odrov kakor tam, gotovo ni bilo v nobeni drugi pokrajini. V Trstu in v Gorici so vzdrževali požrtvovalni poedinci več ali manj stalna gledališča, ki so bila v polnem razvoju tudi tedaj, ko je bilo ljubljansko vsled znanih žalostnih političnih razmer zaprto.

V vse to ogromno kulturno in prosvetno delo je kakor preko noči udarilo fašistično barbarstvo: vsa kulturna in prosvetna društva so bila razpuščena in zatrta, zatrto je bilo vse slovensko dnevno, tedensko in revijalno časopisje, časopisje s te strani meje je bilo prav tako prepovedano, prirejanje kakršnihkoli gledaliških, pevskih in sličnih predstav, predavanj itd. je bilo ustavljeno in pod najstrožjo kaznijo zabranjeno, razpečevanje in naročanje slovenskih knjig, preganjanje in vse šole od srednjih do otroških vrtcev so bile poitalijančene. Razen tega so bile zaprte vse knjižnice, učiteljsvo je bilo pregnano preko meje ali pa premeščeno v južno Italijo, ista usoda pa je zadela tudi vse ostale državne uradnike in nameščence, dočim se je pri vatnim enostavno onemogočila vsaka eksistenca. Ostali so samo še posamezniki v prostih poklicih: zdravniki, odvetniki in veterinarji, toda tudi njihovo število se od dne do dne krči.

Najhujši udarec je bilo brez dvoma poitalijančevanje osnovnih šol in nameščenje italijanskih učnih moči, ki ne razumejo niti besedice jezika otrok. Od dneva, ko stopi otrok v šolo pa do dneva, ko jo zapusti, ne le ne sliši niti ene same besede v jeziku, katerega ga je mati naučila, ampak jo v prisotnosti učitelja tudi izgovoriti ne sme. Ko stopi otrok prvič v šolo, pa seveda ne razume italijanščine nič več kakor neznane kitajščine. Kaj naj počne, ko učitelja, ki naj bi mu bil vzgojitelj za življenje, eno-

stavno ne razume? Govoriti hoče z njim slovenski, a v nekaterih šolah se je že dogodilo, da so podivjani fašistični »pedagogi« ubogim otrokom za vsako slovensko besedo pljuvali v usta! Imena šol in učiteljev so nam na razpolago in na razpolago so stotine prič, tako da to ni izmišljotina, ampak strašna in neverjetna resnica.

Prva leta so starši sami doma učili otroke čitati in pisati slovensko, danes pa je tudi to nemogoče. Za kogar italijanske oblasti izvejo, da doma uči lastne otroke slovenski, mora plačati občutno denarno globo in je poleg tega še zaprt. Italijanski strah pred tem, da bi se otroci doma učili slovenski, gre tako daleč, da so šolski mladini prepovedali doma vsako pisanje ali čitanje! Otroci torej niti domačih nalog ne dobi, ampak sme pisati in čitati, seveda samo italijansko, samo v šoli. Da pri tem, posebno še, ker rabi več let, da se sploh priuči italijanščini, ko šolo zapusti, ne zna niti dobro pisati niti čitati in da ne pozna dobro niti svojega maternega niti italijanskega jezika, je popolnoma razumljivo. **Italijanska šola na Primorskem vzgaja torej hotoma analfabeate!** Edina slovenska beseda, ki jo otrok izven doma sliši, je tedaj še pri uri verouka, ki se vrši v cerkvi, kjer poučujejo slovenski duhovniki-mučeniki, ki so še edini, ki so našemu mučenemu primorskemu ljudstvu tolažba v strašnem duševnem trpljenju. Zaradi tega pa so seveda izpostavljeni stalnim sramotitvam in celo dejanskim napadom italijanskih pritepenecv. Njihovo število pa se usodno krči: le še vsaka tretja župnija ima svojega dušnega pastirja. Naraščaja ni, kakor tudi sploh ni več inteligentnega naraščaja, deloma vsled tega, ker jih tudi nima kje in bi po dokončanih studijah, če bi ostali Slovenci, ne dobili kruha.

Prav tako je pa prepovedano vpriziranje vsakršnih, kakršnihkoli slovenskih prireditev, celo nabožne igre itd. se ne smejo vršiti, in če se kje tajno le vršijo, so vsi, ki sodelujejo, če se izve, kaznovani in zaprti. Da, prepovedana je celo slovensko petje po gostilnah ali sploh na krajih, kjer bi ga lahko kdo slišal. Slovenska beseda je dovoljena samo še v rodbinskem krogu, ker je tam ne more zatreti in prepovedati nobena oblast in ker bi ljudje sicer morali govoriti kakor mutci. Tako je tedaj sedanja kulturna slika naše nekdanje tako visoko razvite Primorske. Slovenska kultura je prepovedana pod kaznijo in podrtja do samih temeljev. Primorski Slovenci postajajo, analfabeti, raja, stokrat hujša kakor je bila ona pod Turki. Vse to se pa vrši v dvajsetem stoletju sredi kulturne Evrope! Pomoči pa ni od nikoder, ni pritožbe in ni upanja.

H koncertu ljubljanske Glasbene Matice

Iz vrst diplomatskih krogov, ki so prisostvovali v Pragi nastopu Matičarjev, se je izrazila želja, da naj nastopi ta zbor tudi v državah zapadne Evrope. Kako so ocenili Francozi te koncerte, naj nam pokažejo odlomki iz njihovih dnevnikov.

»La Suisse« piše med drugim: »Vedno gremo z nezaupanjem poslušati zbor, za katere se javlja, da bodo nastopali v narodnih nošah. Toliko bolj smo srečni, da zamoremo povdariti, kako prost vsakega komercialnega namena se nam je zdel večerajšnji koncert.

Glasbena Matica nam je odkrila glasovne kakovosti prve vrste. Ne maramo govoriti samo o čudoviti disciplini, o dovršenem ravnesju registrov in pravilnosti intonacije, ki niti trenutek ni odrekla, ampak o posebnih silah izražanja, ki leži v izvajanju tega zbora, njegovih solistov in njihovega dirigenta, svestih služabnikov umetnosti in domovine, ki jo časte. To je bila Jugoslavija sama, ki se je pokazala s tem, kar ima najboljšega. To je sim-

patična in inteligentna propaganda.

Ohranili bomo globok vtis lepote in moralne sile Glasbene Matice, ki dela veliko čast svoji domovini.

»Comœdia«: »Med zbori, ki zadnja leta prihajajo prirejat koncerte v Pariz, bo Glasbena Matica zapustila gotovo trajen spomin pri poslušalcih.

Užitek je poslušati te pevce, obdarjene z dobrimi, sonornimi in bogato timbriranimi glasovi. V svojo interpretacijo prinašajo živahnost in redko gibčnost. Pravilnost intonacije je dovršeno čista, kar daje poslušalcu vtis popolne sigurnosti. Glasbena Matica odlikuje posebno njeno brezmejno spoštovanje do umetnosti, katero propagira in ravno vsled tega spoštovanja visoka kvaliteta njenega petja. Pri poslušanju tega zbora imamo vtis instrumenta, izredno prožnega, nežnega, raznolikega, z barvami glasov, ne h individualnimi, ampak posebno kolektivnimi, ampak posebno keki so očevali res očarujočo naravno svežost.

Ljubezen do petja, ljubezen do domovine, vse to se je strnilo in uspelo je, napraviti iz tega nastopa nekaj gnilivega.

Mariborski in dnevi drobiž

NEGRO REVELLERS

ZAMORCI

IZ OBALE MISSISSIPIJA PRIDEJO!

Češka odlikovanja pri nedeljski Masarykovi slavnosti.

Konzulat česl. republike je včeraj obvestil mariborsko jugoslovansko-češko-slovaško ligo, da se bo udeležil Masarykove proslave v nedeljo dopoldne v dvorani »Uniona« tudi konzul dr. František Resl, ki bo ob tej priliki med programom izročil kapetanu dr. Ljudevitu Pivku češkosl. odlikovanje red belega leva in dobrovoljcu Radu Lenardu, trgovcu v Mariboru, medaljo belega leva za vojaške zasluge kot članoma saveza dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije. Slavnost bo torej dobila s tem aktom zastopnika čsl. republike še poseben pomen in je upati, da bo tudi mariborska javnost ta važen dogodek počastila s polnoštevilno udeležbo.

Smrtna kosa.

Včeraj popoldne je na Zrkovski c. 21 umrla 81letna zasebnica Ivana Celerič. — Danes zjutraj ob 8. je pa v Tattenbachovi ul. 21 umrla gospa Mina Teichner, soproga elektrotehnika, stara 46 let. Prepeljali jo bodo v nedeljo dne 9. t. m. v Varaždin.

Prvi zabiji kraki so priskakljali

davi na mariborski petkov trg. V venci po 10 krakov so bili na prodaj po Din 7.50. Blago je bilo razprodano, še predno so tržno-nadzorni organi začeli poslovati. — Na ribjem trgu pa so bile senzacija danske ribe, ki so jih prodajali po 1 nemški pfund (65 dkg) — Din 25, dočim so bile na običajnih stojnicah jadranske ribe po Din 8 do 25 kg po kakovosti.

Iz meteorološke postaje v Slov. gor.

Mesec februar nas je po toplosuhem januarju precej presenetil. Ta je štel le šest solznih dni, med temi dva snežna, februar pa je kropil deset dni, od teh odpade pet dni na sipanje snežink. Natočil je zavsem 355 točk ali 3½ cm na visoko vode, ako bi ne odtekla, prosinec pa le 2½ cm. Najbolj nas je v bele zvezdice zagnil 6. in 17. dan svečana. Oči vseh so bile uprte na Sv. Matijo, vladarja nad ledom (24). Eni so želeli in upali, da ga bo razbil, drugi se bali, da ga bo še več naredil. Skoro so prišli obojni na svoj račun. Proti Matiji je pritiskal mraz, led celo na oknih, god sv. Matije pa je bil topel in talen, da je kar vse ledovje popokalo. Pa že koj drugi dan je pritisnil mrzli kovač in kovanje v ledovje se je pričelo vnovič. Sušec ali stari marc pa je prijavil svoj pomladni nastop res z gorkim, toda žal megleno-mokrim dihom. Nesrečna megla spravi se, saj vi gred pač ne mara te!

KONCERT

Ljubljanske Glasbene Matice

v soboto, 8. marca s pariškim sporedom

Ljudska univerza v Mariboru.

V soboto, 8. t. m. točno ob 8. zvečer bo v Unionski dvorani pevski koncert slavnega zbora ljubljanske Glasbene Matice, ki je žel pravi triumf na francoskih tleh posebno pa še v Parizu. V programu so zbrani biseri jugoslovanske pesmi. Koncerta se udeleži tudi prvi slovenski skladatelj Lajovic. Sprejem dragih gostov je na kolodvoru ob 4.30 popoldne. Predprodaja vstopnic je v polnem teku. V ponedeljek, 10. marca, ob 8. zvečer bo predaval g. profesor dr. Janko K o t n i k o največjem angleškem in menda največjem svetovnem dramatik sedanjo sti Bernardu Shaw-u, ki ga mnogi imenujejo najduhovitejšega človeka sveta. Na gramofonski plošči se bo proizvajal tudi eden njegovih velikih govorov.

Velika kavarna.

Danes, petek, kabaretni večer v Veliki kavarni. Sobota od 5.—7. popoldanski koncert.

10 let — za ulom v šolo

Obvestil je jeseni »Večernik« svoje čitatelje, da je lanj ob velikih počitnicah tatinska tolpa vlomila v šolo pri Sv. Jurju v Slovenskih gorah ter do cela oplenila stanovanje učiteljice gđe Line Čončove. Skrbna in štedljiva učiteljica je skozi dolgih pet let spravljala skupaj košček za kosom da si je uredila udobno in prijetno stanovanjsko gnezdece, pa roka brezsrčnega lopova ji je v eni noči vse uničila, ostale so le gole stene z lesnimi ostanki. Le šivalni stroj, ki ga je sodnija zasegla v Murški Soboti, pa še tega poškodovanega, je dobila reva nazaj, vse drugo — obleko, perilo, posteljnino, čevlje, uro itd. — so razpečali zločinci na »neznane ljudi«. Oškodovana še trpi nad deset tisoč dinarijev škode. Takoj se je upravičeno sumilo, da mora imeti tu roko vmes kak domačin, kako bi sicer naj »tujci« vedeli, kje učiteljstvo stanuje, da ob počitnicah nikdo ne stanuje v šoli in da se bo ravno pri učiteljici Čonč dobil najboljši plen. In res. Ljudje so nekaj opazili, povedali, bil je aretiran domačin, čevljar Brus, orožnik se je drugo noč skril tam v stanovanju, »tujec« Lozinšek je prišel Brusa klicat — in prišel je v past; Bunderla in »vzorno« ženče Lindič so zajeli v Mariboru, pri tej še našli dokaz in 24. februarja je sedela temna četrorka pred sodnim dvorom v Mariboru. Najmanje nakopičenih predkazni imata Brus in Lindič. Tema dve ma tudi ni dokazana neposredna udeležba pri vladu. Pač pa se je nočna tolpa pri Brusu shajala, prenočevala, tja se je nosilo in od tam odvažalo ukradeno blago. Gospod državni pravdnik je, s prstom kazaje na Brusa, rekel s povdarkom prilično takole: To je glavni krivec in zasluži najvišjo kazen. Drugi so tujci, niso mogli vedeti, kako in kaj, pri Brusu pa so se shajali in posvetovali. — Sočutje so še menda najbolj vzbujali 4 majhni revčki, Brusovi otroci. Obsojenci so dobili odmerjeno: Lozinšek deset let (pet let težke ječe, po tej se še štiri leta obdrži v zaporu in na to eno leto v prisilni delavnici), Bunderle: sedem let (3 in 3 in 1), Lindič: eno leto in eno leto v prisilno delavnico, Brus: eno leto strogega zopora. — Seve tudi povrnitev stroškov, pa kaj, ko so vsi prazni. Kaj pa, ko bi bila prišla prizadeta učiteljica ob počitnicah slučajno po opravih v Št. Jur in dotično noč tam prenočila? Bržčas bi je danes ne bilo več ...!

Novosti »Ljudske knjižnice«.

Zadnji čas je prejela »Ljudska knjižnica« v Mariboru sledeče nove knjige: Dostojevskij: Zločin in kazni I. in II. del; Veridicus: Pater Kajetan; Slanc K. dr.: Avstrijski jugoslov. in morje; Lermontov: Junak našega časa; D. Ozvald: Smernice našega življenja; Več letnikov Knezove knjižnice; Tolstoj: »Ljudske pripovedke; Lah: Češka antologija; Dr. Fr. Ilešič: Hrvatska knjižnica; Orczy B.: Mož v sivi suknji; Gorkij M.: Otroška leta; Imber Vera: »Der Platz an der Sonne«; Alverdes Paul: »Die Pfeiferstube«; Larson M. J.: Als Expert im Sowjetdienst; Kolb Annette: Briand; Denny Ludwell: Quellen — Kriegsquellen; Jacob H. E.: »Dämonen und Narren«; Blut und Zelluloid; Kleist H.: Mihael Kohlhas; Moricz Zsigmond: Die Fackel; Pitigrilli: Ein Mensch jagt nach Liebe, Luxusweibchen, Der falsche Weg; Mussolini: Die Maitresse des Kardinals; Natale F.: Die sieben Todsünden des Monsignore; Brand Max: Die drei in der Nacht; Weltstimmen 1929, nadalje več mesečnikov in revij kakor Lovec, Življenje in svet.

Ljudska knjižnica posluje v Narodnem domu vsak torek, četrtek in soboto zvečer ter v nedeljo dopoldne. Dostop je vsakomur prost.

Občni zbor turističnega društva »Trglav« v Mariboru

se bo vršil v soboto, dne 8. marca ob 20. uri v posebni sobi restavracije Narodni dom. Odbor.

Kako se je ženil Cvrlinov Janže

(IZ SPOMINOV PUSTNEGA POPOTNIKA)

Ženin, nevesta, starešina — to je tacec, okoli katerega se vrti v pustnem času obilica skrbi, opravil in seve govoric. Ko se človek ženi, je v očeh posebno zavistnih ljudi najslabši, ko pa umre, pa se rado pozabi njegove slabosti, je torej ob smrti najboljši. Gorje ženinu, pa tudi nevesti, ako ga vzamejo ostri jeziki na piko in najsibo na njem vse brezhibno, očrnen bo za slovo. To je posebno na deželi ob pustnem dolgačasu neizbežno.

Pravim dolgočasju. Da, na deželi tudi predpust ne nudi druge zabave nego toplo peč, knjige in pravljice, luščenje bučnic in fižola ter tu in tam še prejo ob dolgih zimskih večerih. Koncerte, gledališče imamo le spomladi, poleti in jeseni v krasoti prirode, posebno ob žetvi, košnji in trgatvi, ko si pojemo: »Za mano ostani o mesto!«

Oklici, poroke, gostije so torej točke, krog kojih se vrti na deželi pustna zabava in govorica. Pa se spomnim davnih let, ko je še Cvrlinov Janže tam dole ob Boču pomagal materi vdovi gospodariti. Bil je otrok edinec, sicer fleten fant, pa eden izmed tistih, o katerih pravijo nesočutni ljudje, da jim je treba kupiti tečni »porcion« pameti. Janžetova mati je imela posestvo in skrbelo jo je za gospodarsko pomoč; pa reče tako po novem letu svojemu sicer dobremu in vdanemu sinu: »Janže, star si že dvajset let, glej, jaz preveč trpim in ti z menoj, oženi se, da bova imela pomoč!«

Janže prestrašen: »Kako se naj oženim, če nobene ne poznam!«

»Idi malo naokoli, posebno ob nedeljah, ko imaš čas, si oglej in spoznavaj ženske in na katero se ti bo najbolj oko obesilo, pa jo poprosi in pripelji k meni, vse drugo se že dogovorimo potem doma!« — ga poduči dobro mamle.

Janže postane zamišljen, tuhta in tuhta. Pride sobota. Za nedeljski priboljšek skolinita z materjo mladega petelina. Mati ga osnaži in vrže izrezane nerab-

ne odpadke na gnojišče. Janže gre, pobere oči in jih skriva dene v robec zavite v žep praznične suknje. V nedeljo k rani službi božji. Proti svoji navadi smukne na kor čisto spredaj ob steno. Nagne se preko kornega oprisa in zre nepremično na pod korom stoječe, klečeče in moleče ženske. Med mašo neopaženo odvijte žepni robec in spusti petelinovo oko na spodaj zbrani nežni spol. Janžetov obraz zažari veselja. Radostno dvigne glavo, pobliska na desno in levo in pilne s kora. Gre spodaj v cerkev, poklekne za ženskami in — čaka. S kora vrženo oko je namreč obviselo v gubi velikega ovojnega zimskega robca stare ženice iz sosednje vasi.

»Na to se mi je oko obesilo, to moram pripeljati, mati so tako rekli!« — tako triumfira srečni Janže.

»Ite missa est!« — ljudje se razhajajo, Janže čaka pri cerkvenih vratih uporno zravnan. Priletno ženče s petelinovim očesom je še podrobilo po končanem cerkvenem opravilu par očenašov in prišlo zato zakasnelo iz cerkve. Janže je poln »ognja brez plamena« navori in poprosi, naj gre z njim na dom, mati da so tako rekli. Ženče začudeno strmi, vpraša zakaj, pa Janže jo koj pomiri, češ: Vse drugo se bomo doma dogovorili, so mati rekli.

In res gresta. Prideta. — Dober dan! Bog daj! — Mati ostrmi, Janže žari in koj veselo vzklikne: »Na to se mi je oko obesilo in pripeljal sem jo, kakor ste rekli!«

Nadaljnjo obravnavo ne bom razvijal tukaj, samo to še naj povem, da ni mati nič o ženitvi govorila, samo po odhodu razočarane ženske je rekla sinu z bolestnim glasom: »Janže, vidim, ti še nisi zrel za ženitev! Star si že dovolj ali na pameti še moraš zrasti...!«

Kakor se je slišalo, se Janže ni nikoli oženil in je prišel po materni smrti pod varuštvo.

Kijev, mesto, ki izumira

Vojna in revolucija ste izzvali velike spremembe v življenju raznih mestnih centrov. Nekatera mesta so se dvignila, druga so propadla ali počasi izumirajo. Med zadnja spada tudi Kijev, še pred 15 leti ogromno, skoro milijonsko mesto, z velikimi upi za bodočnost, ker je imel postati pristanišče na projektirani vodni poti med Baltikom in Črnim morjem ter važno železniško križišče, ki bi spajal jug Rusije z zahodno Evropo. Danes je Kijev degenerirani center malega okoliša. Zakaj prestolnica sovjetske Ukrajine je postal Harkov, kjer pulzira danes življenje. Kijev pa izumira in postaja pust in dolgočasen.

Te dni se je mudil v Pragi kijevski meščan, ki je živel v Kijevu še do polovice febr. t. l. Dal je novinarjem sledeče zanimive podatke o tem »mestu smrti«.

Z uvajanjem radikalnega komunizma se je zunanji značaj življenja v sovjetskih mestih znatno spremenil. Zlasti se to opazja v Kijevu, kjer mreža socializirane trgovine sicer še ni tako velika, kjer je pa privatna trgovina skoro čisto izumrla. Žalosten utis delajo puste trgovine, tisoči zapuščenih trgovskih lokalov, z deskami zabite izložbe ali pa s pajčevino prepredene, mnoge še razbite izza državljanske vojne. Dasi je od te že več let, se v Kijevu še vedno vidijo sledovi revolucije. Le malo številno razrušenih in zažganih hiš je obnovljeno. Po vsem mestu vidite prazne parcele z ostanki zidovja, črnega od dima. Najbolj pade v oči škoda, napravljena v nekoč najlepšem delu Kijeva, v Lipkah. Vrhovi stoji brez ograj, ki so jih raznesli in skurili v mrzlih zimah, drevje je zapuščeno, hiše zvečine prazne. Ves čas komunistične vladavine v Kijevu je bilo zgrajenih samo nekoliko novih hiš. Gradbeni dela v mestu so povsem nehala, zakaj Kijev je za sovjetske oblasti izgubil vsakršen pomen. Sedaj se vrše dela na železniški postaji, dela, ki so bila ustavljena že začetkom svetovne vojne. Iz temeljev, položenih pred 16 leti, so začeli sedaj vstajati zidovi novega postajnega poslopja.

S trgov in ulic v Kijevu so izginili vsi stari spomeniki in celo njihovi postamenti. Na mesto njih je pri kolodvoru postavljen velik Lenjinov spomenik, nasproti mestni hiši pa spomenik Karla Marsa. Snaga se vzdržuje samo sredi mesta. Dalje od centra in na periferiji je polno blata, pokvarjena kaldrma se ne popravlja, ker mesto nima sredstev. V sredini mesta, kjer so rajonske sovjetske oblasti, vlada deloma živahnost, na periferijah mesta pa je pusto, le malo pasantov na ulicah. Istotako pusto je v kooperativnih trgovinah, ki jih je v vsem mestu nekaj stotin. Pomanjkanje blaga je na dnevnem redu, zlasti tekstilnega. Nekaj malih obrtnikov ima še svoje lokale, večinoma čevljarne delavnice in male slaščičarne. Pa tudi ti ostanki privatne trgovine izginjajo, ker jih uničujejo ogromni davki.

Pet največjih mest na Češko-slovaškem

Glasom najnovejše uradne statistike ima Češko-slovaška danes pet vele mest, t. j. mest z nad 100.000 prebivalci: Praga 751.109, Brno 245.217, Moravska Ostrava 129.274, Bratislava 123.376 in Plzeň 111.214 prebivalci. Med slovanskimi državami je v pogledu vele mest Češko-slovaška na tretjem mestu s petimi: prva je Rusija z 18, druga Poljska s 6 vele mest; Češko-slovaški sledi Jugoslavija s tremi in Bolgarska z enim vele mestom. Praga je glede velikosti med slovanskimi mesti četrta, večja mesta so še Moskva, Lenjingrad in Varšava.

Adam na pokopališču

V Temešvaru se je pripetil te dni nenavaden dogodek. Ljudje, ki so se mudili na pokopališču, so na svoje veliko začudenje zapazili nagega človeka, ki se je potikal med grobovi. Čudak je bil seveda takoj aretiran in prepeljan na policijo. Bil je to mlad tvorniški delavec, ki je v skrajni bedi sklenil, da gre prostovoljno v smrt. Na vprašanje, zakaj se je popolnoma slekel, pa je odgovoril, da je hotel edino svojo obleko zapustiti svojemu bratu.

Sport

Odpoved smučarskih prireditev na Pohorju.

Skupinski smučski tek in šaljiiva smučska štafeta tekma, katero je nameraval prirediti ZSO-SPD Maribor-Ruše v nedeljo 9. t. m., se radi neugodnih snežnih razmer odpovedujeta. — Zimskosportni odsek SPD.

ISSK Maribor : SK Železničar.

V nedeljo popoldne bo imel Maribor zanimivo sportno prireditev, ki pomeni brez dvoma pravi in resni začetek spomladanske nogometne sezone. V korist podsavezne blagajne bosta igrala ISSK Maribor in SK Železničar, ki je z zmago nad graškim Sportklubom vstopil sigurno v krog prvenstvenih kandidatov. ISSK Maribor in SK Rapid je dobil tretjega enakovrednega konkurenta, ki bo v nastopajoči sezoni utegnil izpodrinuti tega, ali onega. Ker niso daleč prvenstvene tekme, je računati, da bo interes opazovanja prednosti in pomanjklivosti nasprotnikov privabil k prireditvi mnogo občinstva, ki bo lahko po poteku in zaključku nedeljske tekme sklepalo o izidu prvenstvenih srečanj, ki bodo sledili v 14 dneh. Tekma se bo vršila na igrišču ISSK Maribor v ljudskem vrtu.

Stota tekma Kirbiša.

V nedeljo odigra znani centerhalf ISSK Maribora Pepo Kirbiš stoto tekmo za klubove barve. Čestitamo!

SK Železničar, težkoatletski odsek.

Redne vaje težkoatletov se vršijo vsak torek in četrtek v telovadnici v Cankarjevi ulici. Načelnik.

Občni zbor hazenskih sodnikov ZHS.

Radi konstituiranja sekcije hazenskih sodnikov ZHS se sklicuje občni zbor hazenskih sodnikov podsaveza v nedeljo, dne 9. marca, ob 11. uri v kavarni Evropa v Ljubljani.

Wiener Atletiksportklub v Mariboru.

ISSK Maribor in SK Rapid se pogajata z WAC za odigranje prijateljske tekme v Mariboru. Tekma se bo bržčas vršila za velikonočne praznike.

4.700 let staro bogastvo

Pri izkopavanjih ob vznožju Stinge v Egiptu so odkrili pred kratkim več predmetov, ki jih radi njihove umetniške in zgodovinske vrednosti niti približno ni mogoče oceniti. Med drugim so odkrili grobnico velikega egiptovskega duhovnika Rawera, ki je umrl približno 4.730 pred Kristovim rojstvom. Pri nadaljevanju raziskovanj so odkrili večnjaki tajnost 9 malih kript, v katerih so bile spravljene dragocenosti pokojnika. Vse to je ostalo hermetično zaprto celih 4.700 let. V eni od kript so našli veličastno zlato vazo, v kateri je bilo samo zlato cvetje, posuto z dragulji. V kapelici grobnice so našli divno ogrlico s 4000 krasnimi rubini, nabrani na veržici iz suhega zlata, kakor tudi celo vrsto drugih ogrlic s pobožnimi napisi in znaki ter na stotine kipov, ki predstavljajo duhovnika v raznih postavah pri izvrševanju obredov. V isti kripti so našli papiros, na katerem je napisano, da je bila ogrlica s 4000 rubini last Rawerove matere, ko pa je ona umrla, jo je duhovnik poklonil svoji ženi za časa nekega slavnostnega obreda, ki je istotako natanko popisan na papirosu. Iz neke druge kripe je prihajal izreden opojen vonj, izvirajoč od raznih cvetlic. Vse so bile še čisto sveže, kakor da bi bile položene tjakaj šele pred nekaj minutami, ne pa pred 4700 leti.

Židi v sovjetski Rusiji.

Glasom uradne sovjetske statistike je od 80.287 židovskih rodbin, ki so se poprej bavile s trgovino, 51.320 ljudi v starosti 15—30 let ostalo brez posla; izven tega je brez zaslužka tudi 121.300 židovskih obrtniških rodbin.

Vztrajen.

A g e n t (gospodar, ki ga je sunil skozi vrata in si z izrazom zaničevanja oglednje roke): »Morda smem ponuditi košček lilijomlečnega mila?«

Nemški list o elektrifikaciji Jugoslavije

NAŠE ŽELEZNICE NESPOSOBNE ZA ELEKTRIFIKACIJO.

Berlinski list »Südpost-Europa« je te dni objavil članek o možnostih elektrifikacije Jugoslavije, ki ga radi zanimivosti v izveščku objavljamo.

Glede možnosti večje elektrifikacije Jugoslavije je treba soditi z gotovo opreznostjo. Premoga in lignita je sicer povsod veliko, istotako vodne sile. Dasi se je od l. 1919 industrijska produkcija te zemlje znatno povečala, vendar jugoslovenska ekonomija počiva v velikem delu še vedno na proizvodih kmetijstva (koruze in pšenice), živinoreje, lesne industrije, ter na produkciji bakra in cementa. Dočim kmetijski produkti potrebujejo 80% celokupne delovne sile prebivalstva, pa tvorijo 50% predmetov celokupnega izvoza. Les, baker, bankisit in nekaj kemikalij. Ako vzamemo, da ti industrijski produkti zahtevajo 5% delovne sile vsega prebivalstva, preostane 10% za trgovino, promet, upravo, gradbe in nekaj drugih tovarn (tekstilne). Les, baker, cement, bankisit in kemikalije pa so produkti, ki se lahko dobe za relativno neznatne mezde, to se pravi, njihova vrednost leži v materialu, ne pa toliko v mezdah za njih obdelovanje. Tako v Jugoslaviji danes še vedno manjajo velike industrije z močnim kadrom konsumentov, kateremu bi se oddajal tok za industrijske svrhe in luč. Kmetijsko prebivalstvo pa je vsled slabih žetev v prejšnjih letih tako zelo prezadovoljeno, da mora predvsem misliti na odplačevanje svojih obveznosti, ne pa na nove investicije. Preostajajo torej v glavnem za zgradbo večjih elektrarn: predvsem štiri mesta velike bodočnosti Beograd, Zagreb, Skopje in Split, dalje krog Splita koncentrirana industrija bankisita, cementa in kemikalij (karbid, cijankali, salpetrova kislina in fosforna sol), potem železnice in končno cela vrsta manjših mest. Beograjska elektrarna je prešla v

švicarske roke. Zagreb je prilično saturiran, Split bo dobival električno moč iz »Dalmatinskega vodnega pogona«, ki je prešel v francoske roke, tako da preostane verjetno samo še mesto Skopje. Rentabilnost jugoslovenskih železnic in njihova tehnična izgradnja ste v takšnem stanju, da se za enkrat more misliti na vse drugo, samo ne na elektrifikacijo, to pa predvsem ker bo po jugoslovenskem načrtu znatno omejena dobava stvari, brez teh dobav pa je nemogoč razvoj jugoslovenskih železnic. Gre torej na jugoslovenskem električnem trgu za enkrat samo za manjše načrte, za centrale za srednja mesta od 10 do 50 tisoč prebivalcev. Iz cele vrste poročil je razvidno, da se mnogo takih mest bavi z načrti za zgradbo elektrarn. Švedski trust Aktien Bolaget Electric est Juvast si je nabavil elektrarno v Zemunu in nekoliko drugih v Banatu, torej v najrodovitnejšem delu Jugoslavije.

List končno obžaluje, da nemški industriji ni uspelo, da bi si bila zagotovila vsaj eno ali dve večji koncesiji, Split ali Beograd. Sumi, da so pri izdajanju koncesij igrali tudi izvestni politični razlogi svojo ulogo za izključenje nemških podjetij.

Letošnja letalska tekma Male antante in Poljske

se bo vršila od 10. avg. naprej in jo bo izvedel poljski aeroklub. Minuli mesec se je vršila v Varšavi konferenca aeroklubov vseh prizadetih 4 držav. Izdelan je bil za tekmo poseben pravilnik. Polet bo šel prvi dan iz Varšave preko Lvova in Prage v Beograd, drugi dan iz Beograda preko Bukarešte, Lvova in Poznanja v Varšavo. Prihodnje leto bo organiziral tekmo jugoslovenski aeroklub.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

Ragastens je pričel jezdit v koraku, ker ni hotel jezdit mimo straže kot človek, ki se mu preveč mudi. Človeka, ki dirja, zagledajo in zapazijo vse prej kakor tistega, ki hodi mirno svojo pot: četudi ga vidijo, vendar si ljudje ne zapomnijo, kakšen je bil.

Tisti hip, ko je vitez izpremenil trab svojega Kapitana v korak ter se goreče ozrl na ta vrata, ki so mu pomenila svobodo in življenje, se je prikazal iz sosednje ulice jezdec, ki je ob pogledu na Ragastensa očividno osupnil ter se mu poskusil približati, pozdravljaje ga z vsemi znamenji globokega spoštovanja.

Bil je to mož kakih tridesetih let, majhen, suhljat, a mišičast in žilav, z zagorelim obrazom, ki so ga deili brezkončni črni brki, in z očmi žarečimi kakor dva oglja.

Dasi je jahal zelo lepega konja, vendar je bil oblečen kakor berač in ogrnjen z oguljenim plaščem. Da bi obrnil Ragastensovo pozornost nase, se mu je nisko priklanjal ter mrmral s ponižnim glasom:

»Svetli gospod... vaš najvdanejši sluga... izvolite zapovedati!«

Toda Ragastens ga ni slišal. Ragastens niti videl ni moža, niti konja, niti spoštljivih pozdravov.

Kajti baš ta hip se je zaslíhal veliki zvon pri Svetem Ivanu, in bronasti glasovi vseh trehsto rimskih cerkvâ so mu nemudoma pričeli odgovarjati; okna so se odpirala; prestrašene glave so gledale na prosto; nepopisen hrup je nastal po velikem mestu, ki je še trenutek poprej dremalo, zdaj pa ga je nagloma budilo tulenje zvonov, ki so zvonili na vse moči.

»Plat zvona!« je zarjul Ragastens in strašno zaklel. »To je zaradi mene! Zapri bode mestna vrata! Naprej, Kapitan, naprej!«

Ragastens je izpustil vajeti. Kapitan, ki se je po trodnevem počitku že penil od nestrpnosti, je poskušil, zarezel z ostrim glasom ter udrl naravnost tja proti vratom, da je kamenje kar odletavalo pod divjimi udarci njegovih kopit.

»Stoj! Nihče ne sme več iz mesta! Drži ga, drži ga!« so kričali vojaki, ki so že hiteli zapirati vrata, kakor jim je veleval plat zvona.

Kapitan je bil še kakih dvajset korakov od vrat. Ragastens je na vso moč izpodbodel konja z ostrogami, tako da sta mu zakravela obadva boka od dvojnega zbodilja.

»Drži ga! Drži!« je zarjul stražni oficir. »Nihče ne sme več skozi!«

»Jaz vseeno!« je kričnil Ragastens.

Sledilo je strahovito trčenje. Častnik se je zvrnil vznak, več vojakov je zletelo po tleh, in Kapitan je šinil skozi vrata kakor vihar, kakor krogla iz topa, ki razbije sovražne vrste, ali kakor vrtinec orkana...

Ragastens je bil ote!...

Njegova prva misel je veljala konju. Gladil ga je in ga božal po vratu, dočim je vrla žival merila daljo v brezumnem galopu.

»Hvala ti, moj Kapitan, hvala ti, dobri moj tovariš!... Ali te je bolelo?... Kaj neda, ta sunek z ostrogami... Treba je bilo, vidiš... Drugače bi bila izgubljena...«

Ozrl se je proti mestu in videl, da so vojaki že zaprli vrata.

V dalji je neprestano rohnelo plat zvona.

»Tuli, Cezar!« je kričnil Ragastens, pijan od zavesti, da je prost, pijan od svojega neverjetnega be-

ga. »Tuli, Cezar, tuli, Lukrecija! Tuli, Borgijci, samci in samice! Vaša bronasta žrela slavé moje čilo prostost!«

Zares, samo Borgijec je mogel ukazati plat zvona. In ta plat zvona ni mogel imeti drugega namena, kakor da opozori nanj, na Ragastensa, naj ga primejo in vržejo v ječo.

Ragastens se je ozrl iznova. Zdaj pa je zapazil, da mu nekdo sledi. Osamljen jezdec je drevil v najhujšem diru za njim in za Kapitanom.

Videč, da ima opravka le z enim samim sovražnikom, se je Ragastens nasmehnil in skomizgnil s pleči. Ta njegov smehljaj je bil cela pesem sile in samozvesti. Ko je došel do nekega potečka, je ustavil dir svojega konja, skočil na tla, zajel z dlanjo vode in pričel močiti rano, ki jo je bil napravil Kapitanu z ostrogami...

XXVI.

Spadacappa.

Toda vzlic temu je Ragastens pazil na sovražnika, ki se je zdaj naglo bližal, ko mu dir Kapitana ni več uhajal naprej. Kmalu je ta jezdec došel do Ragastensa. Bil je tisti jezdec, ki je tako ponižno pozdravljaval viteza, tistikrat, ko je začelo zvoniti plat zvona.

Ragastens je čakal napada, roko na ročniku svojega meča. Toda v njegovo največje začudenje ga jezdec ni naskočil: stopil je s konja ter se mu približal z globokim poklonom. Vitez je zapazil, da mož ne nosi meča.

»Ohe, prijatelj!« je dejal. »Ali hočete imeti opravka z mano!«

»Vaše Svetlosti... najponižnejši sluga... izvolite ukazovati!...«

»Kaj hočete?...« je vprašal Ragastens.

»Trenutek pogovora... ako mi ga hoče Vaša Svetlost dovoliti.«

»Kaj je to človeče?« si je mislil Ragastens. »Berič? Razbojnik? Vohun?... Ali mi imate kaj povedati?« je dodal na glas.

»Predlog bi vam staval, eksclenca.«

»Predvsem, vrli mož, nehaj s svojimi svetlostni in eksclencami. Tvoja vlnudnost mi razburja živce...«

»Gospod vitez... tako vam hočem reči, da vam izkažem pokorščino.«

»Kako veš, da sem vitez?« je vprašal Ragastens, ki se mu je obudil še večji sum.

»To je zelo enostavno. Celò vaše ime vem. Poznam vas. Kdo vas v Rimu ne pozna?... Ves Rim govori samo o vaših junaštvih — kako ste napravili s slovečim baronom Astorro, in o vašem zmagovanem priходу v Palačo Smeha. Vraga... lakajji so izklepetali marsikaj! In potem... kar je bilo najlepše: tisti dan, ko smo vas imeli nalog ubiti...«

»Ah, ah! To je odkritosrčnost!«

»Moj Bog, gospod vitez, človek živi kakor more... Don Garconio nas je bil plačal, zato da smo kričali, da ste vi morilec njegove Svetlosti vojvode Gandijskega... in da bi vam porinili par palcev dobrega železa med pleča...«

»Hudiča, možakar! Ti si prišten tovariš...«

»Da! Toda vrag naj vzame vse skupaj! Vi pa ste prijeli Garconija za kožo na vratu in ste nam ga vrgli v obraz, kakor se mečejo gnile češplje... Kakšen lučaj, za Herkula, kakšen lučaj, vaša Svetlost...«

»Že zopet!«

»Oprostite, gospod vitez, vaš pokorni sluga. Jaz sem bil torej eden tistih, ki jih je menih podrli v svojem padcu. Z eno besedo, ko sem videl vse to — jaz, ki ljubim krasne čine — in sem videl, kako ste skočili

preko naših bodal, me je navdalo do vas... kako naj se izrazim?... veliko občudovanje...«

»Zares se mi laskaš, mojster bravo!«

»Da, smelo bi rekel — strastno občudovanje. In zato sem dejal sam pri sebi, da bi bila zame čast in sreča, če bi mogel stopiti v službo gospoda, kakršen ste vi...«

»Kako ti pravijo, bravo?«

»Moji tovariši me kličejo Spadacappa.«

»Meč in plašč! To je banditska kletev. To ni človeško ime!«

»Naj bo kakršnokoli, edino je, ki ga imam!«

»Pa bodi Spadacappa! Torej, prijatelj Spadacappa, ti vidiš to cesto, kaj neda?... Jaz pojdem tja, proti jugu. Ti pa pojdeš tja, proti severu; in priporočam ti, da nemudoma izgineš, ako se nočeš seznaniti s krepelcem, ki ga urežem s tegale drevesa nalašč zato, da počastim tvojo grbo.«

Spadacappa je sklenil roke in vzkliknil s smešnim strahom:

»Gospod vitez me podi! O, vsi svetniki, kaj bo z mano?...«

»Beži no!« se je zakrohotal Ragastens. »Svetniki, ki jih kličeš za pomoč, so dovolj dobrega srca, da ti pokažejo kakšnega vrlega meščana, ki ga lahko okra-deš...«

»Gospod vitez, za božjo voljo vas prosim, poslušajte me! Življenje, ki sem ga živel doslej, se mi upira. Oh, kako dobro mora biti človeku pri srcu, ako živi v miru in ne misli na zlo! Če lahko spi, ne da bi se prebudil s preplašenimi očmi, in z lasmi naježenimi od groze! In če si more reči, da se mimogredoči ljudje ne zgražajo nad njim!... O vsem tem sem sanjaril, gospod vitez...«

»Aha! Ti bi rad, da te naučim kreposti. To je krasno... Pa zakaj si izbiraš baš mene?«

»Mislim sem na vas, gospod, zato ker sem videl, da niste samo silni kakor Herkul in hrabri kakor Ahil... marveč tudi zato, ker sem bral v vaših očeh dobroto vašega srca...«

»Ubogi vrag!« je zamrmral Ragastens.

»Prisegam vam, gospod, naveličal sem se bil! In ta Garconio, ta menih, ki se je plazil med nami ter nam zaznamoval žrtve — nič več ga nisem mogel videti brez stida in groze!... In, gospod, ko se je razvedelo, da so vas vrgli v ječo in so na vratih vseh cerkva nabili oglase, da vam bodo odsekali roke in glavo, takrat sem se razjokal... da, jaz, Spadacappa, razbojnik brez usmiljenja, jaz brezvestni tolovaj sem se bridko razjokal...«

»Hm! To je zelo lepo od tebe... toda to še ni vzrok...«

»Takrač,« ga je burno prekinil Spadacappa, »sem vas hotel rešiti, gospod vitez! Prosil sem svoje tovariše, naj mi pomagajo... a strahopetci so se branili... Nato sem sklenil, da zapustim Rim in odidem v Napoli ter postanem berač, rajši kakor da bi nadaljeval to strašno obrt... Priskrbel sem si konja.«

»Priskrbel si si ga?«

»To je bil moj poslednji greh... pa nisem mogel drugače! Zvečer o mraku sem videl tegale konjička privezanega pred vrati neke gostilne... Odvezal sem ga... nič hujšega... Sicer pa je bil privezan tako narahlo... saj je takorekoč kar sam zahteval, naj ga odpeljem.«

»Samo namigniti mu je bilo treba, kaj neda?«

(Nadaljevanje sledi)

*) T. j. v laščini bandit, razbojnik.

**) spada = ital. meč, cappa = plašč.

Mali oglasi, ki so jih povzročili in sojalne namene oblikovane; vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, doplovanje in oglašje trgovskega ali reklamnega znanja; vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

20 hi vina, letnik 1929, izborna kvaliteta prodam. Naslov v upravi lista. 707

Služkinja, ki zna tudi kuhati se išče. Naslov pove uprava lista. 708

Nihalo uro, damsko kolo, otroško posteljico, omaro, otomano, sploh razno pohištvo kupim proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe na Makor, Ruška cesta 35 ali Studenci, Aleksandrova cesta 1. 719

Prilprosto, zdravo dekle, 34—40 let, lepega značaja, z letnimi spričevali, ki dobro meščansko kuhajo, čisto in točno opravljajo vsa dela, v hiši in na vrtu, ljublj dom in otroke, se sprejme. Predstaviti: Domicelj, Prešernova 34/I. od 8. do 9. dopoldne. 600

Plačilnega nat. karla, natakario, slaščičarja, kuharico, blagajničarko, pikola in kavarniško kuharico sprejme za letno sezijo kavarna »Park«. Maribor. 700

Gramofone popravilja najbolje in najceneje mehanična delavnica Justin Gustinčič, Tatlenbachova ulica. 14. 602

Učenko za šivanje belega perila sprejme Rupnik, Slovenska ul. 20. 727

Motor dobro ohranjen se poceni proda. Trg Svobode 6, trgovina Soklič. 715

Gospodično izvežbano v trgovski pisarni z znanjem slovenskega in nemškega jezika sprejemem takoj. Biti mora nekoliko glasbeno naobražena. Pismene ponudbe z zahtevo plače naj reflektantije pošljejo na upravo »Večernika« pod »Glasba«. 713

Več tisoč sadik zelenike ozir. pušpana ima na prodaj po najnižji ceni Franjo Thaler, vinogradnik Št. Ilj v Sl. g. Zelo pripravno za vrtove, parke itd. 706

»JDEAL«
MARIBOR

Te l. 2480 Tel. 2480

Parna pralnica in kem. čistilnica

Centrala: Frankopanova 9
Podružnica: Vetrinjska 7

Pride in dostavi se na dom

Spominjajte se CMD!

Wiener Messe

od 9. do 15. marca 1930 (Rotunde do 16. marca)

Posebne prireditve:

Salon za kuhovinarstvo modo, dunajska moda pleten, razstava pohištva, reklamni semen

Mednarodna razstava avtomobilov in motornih koles.

Razstava potrebščin za hotelske obrate / Razstava živil in nasladi / Semeni za zgradbe in gradbo cest Tehnične novosti in iznajdbe.

Poljedelski in gozdarski vzorčni sejem. 3. avstrijska razstava pitane živine.

(Od 14. do 16. marca)

Brez vizuma! S sejsko izkaznico in potnim listom svo boden prestop meje v Avstrijo. Ogrski prehodni vizum se s predložitvijo sejske izkaznice dobi na meji. Presejšnje vozne udobnosti na jugoslovanskih, ogrskih in avstrijskih železnih, na Donavi, v zračnem prometu in Jadranskem morju.

Pojasnila vseh vrst in sejske izkaznice (po Din 50.—) pri Wiener Messe A. G., Wien VII ter za časa Lipskega pomladanskega sejma pri poslovalnici v Leipzigu. Österr. Messhaus ter pri častnih zastopnikih v Mariboru.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke, Prvi jugosl. transport d. d. Schenker & Co., Meljska c. 16, Tujsko-prometna zveza za mariborsko oblast.